

Στά Ίχνη τῶν Ἁγίων

Ἅγιος Ἀθανάσιος (18 Ἰανουαρίου)

Ἐχετε ἀκούσει, παιδιά, γιά τόν μυθικό Ἄτλαντα; (Δείχνουμε σά παιδιά τήν εἰκόνα του, βλ. CD μέ ὑλικό). Ἦταν ἕνας ἀπό τούς περίφημους Τιτάνες, ἕνας γίγαντας πού βάσταζε πάνω ἀπό τή γῆ τόν οὐράνιο θόλο! Γιά ἕναν τέτοιον Ἄτλαντα θά σᾶς μιλήσω σήμερα, ὄχι τῆς μυθολογίας ἀλλά τῆς πίστεως. Σέ δύσκολα χρόνια κράτησε ψηλά τήν Ἐκκλησία μας, τήν ἀλήθεια τῆς πίστεως μας, δίχως νά λυγίσει οὔτε γιά μιά στιγμή!

Γεννήθηκε στήν **Ἀλεξάνδρεια** τῆς Αἰγύπτου τό **295** μ.Χ. Οἱ γονεῖς του, πιστοί χριστιανοί, τοῦ κληροδότησαν τόν ἀκριβότερο πλοῦτο: τήν πίστη καί τήν ἀγάπη στόν Χριστό.

Μικρό παιδί πρόλαβε καί **ἔζησε τούς τελευταίους διωγμούς**. Θαύμασε καί ἀγάπησε τούς μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ. Μέ συγκίνηση διάβαζε τίς ἐπιστολές τους. Ἡ θυσία τους ἦταν ἔμπνευση γιά τόν Ἀθανάσιο, μεταγγίζε στήν καρδιά του φρόνημα ἡρωικό: Ἦταν κι αὐτός ἔτοιμος τά πάντα νά ὑπομείνει γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ!

Θαύμασε, ἐπίσης, καί **ἀγάπησε τούς ἅγιους ἀσκητές**: τόν ἅγιο Παχώμιο, τόν ἅγιο Ἀντώνιο -πού τόν εἶχε πνευματικό σύμβουλο στή ζωή του- καί τόσους ἄλλους πού στήν ἐποχή του εἶχαν ἀποσυρ-

θειή στήν ἔρημο. Ζήλευε τή θερμή προσευχή τους, τή βαθειά μελέτη τους στήν Ἁγία Γραφή, τό ὀλοκληρωτικό δόσιμό τους στόν Θεό.

Μεγάλωνε ὁ Ἀθανάσιος κι ἔκανε ὄνειρα: νά ὑπηρετήσῃ κι αὐτός μιά μέρα τόν Χριστό πού ἀγαποῦσε καί τήν Ἐκκλησία του. Ἦδη ἀπό μικρός μάζευε τά παιδιά τῆς γειτονιάς του, πού ἦταν εἰδωλολάτρεις, καί τά κατηχοῦσε. Μέ ζῆλο τούς μιλοῦσε γιά τόν Χριστό καί τήν ἀλήθεια του.

Ἔτσι τόν γνώρισε ὁ σοφός καί ἐνάρετος **πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος**. Δέν ἄργησε νά τόν πάρει στή συνοδιά του, νά τόν κάνει βοηθό καί ὑπογραφέα του (= ἰδιαίτερο γραμματέα του).

Ὁ Ἀθανάσιος σπούδασε στίς περίφημες σχολές τῆς Ἀλεξανδρείας, πού συγκέντρωνε τότε -χάρη στή μεγάλη καί φημισμένη Βιβλιοθήκη της- σπουδαίους δασκάλους, ρήτορες καί φιλοσόφους. Σέ ἡλικία 20 ἐτῶν ἀναδεικνύεται σπουδαῖος συγγραφέας. Στούς δύο ἀπολογητικούς λόγους του -«**Κατὰ εἰδώλων**» καί «**Περὶ ἐνανθρωπήσεως**»- θαυμάζουμε τήν εὐφυΐα ἀλλά καί τήν πολυμάθειά του. Εἶχε διαβάσει ὅλους τούς μεγάλους ἀρχαίους Ἑλληνες συγγραφεῖς!

Ἡ προσφιλέστερη μελέτη του ὅμως ἦταν πάντοτε ἡ Ἁγία Γραφή. Ἔσκυβε στίς σελίδες της μέ ἀσίγαστη δίψα. Τόσο τήν ἀγάπησε, πού ὀλοκληρᾶ βιβλία της τά εἶχε μάθει ἀπ' ἔξω. Ἀργότερα, τόν ἀξίωσε ὁ Θεός νά μᾶς παραδώσῃ -μέ ἐξουσιοδότηση τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου- τόν «**Κατάλογο τῶν Βιβλίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς**». Ἔτσι γνωρίζουμε μέ βεβαιότητα ποιά εἶναι τά γνήσια θεόπνευστα βιβλία της καί ποιά εἶναι ἀπόκρυφα, καταδικασμένα ἀπό τήν Ἐκκλησία.

Ἀπό τόν πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρο ὁ Ἀθανάσιος χειροτονεῖται **διάκονος**. Δονεῖται ὁ ναός τοῦ ἀγίου Μάρκου, καθὼς ὁ πιστός λαός βροντοφωνάζει: «Ἄξιος! Ἄξιος! Ἄξιος!». Παρόλο πού ζοῦσε ἀκόμη στήν ἀφάνεια, ἡ ἀρετή του εἶχε γίνει γνωστή σέ ὅλη τήν πόλη.

Ἐκείνη τήν ἐποχή στήν Ἀλεξάνδρεια ἐμφανίζεται ἕνα μεγάλο ὄνομα, ἕνας σπουδαῖος ρήτορας, ὁ πρεσβύτερος **Ἄρειος**. Συνωστίζονται τά πλήθη στίς ἐκκλησιές γιά ν' ἀκούσουν τά κηρύγματά του. Τόν θαυμάζουν, κρέμονται ἀπό τά χεῖλη του, σαγηνεύονται ἀπό τόν ποιητικό του λόγο. Ὅλοι εἶναι ἐνθουσιασμένοι· ἐκτός ἀπό τόν νεαρό διάκονο Ἀθανάσιο, πού ἀνησυχεῖ. Πίσω ἀπό τόν γλυκύτατο καί καλοσυνάτο πρεσβύτερο διακρίνει ἕνα «φίδι» πού χύνει δηλητήριο. Ὁ Ἄρειος δέν κηρύπτει ξεκάθαρη τήν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, διδάσκει πλάνες.

Ὁ Ἀθανάσιος τόν καλεῖ σέ **δημόσιο διάλογο**. Οἱ κακοδοξίες ξεσκεπάζονται. Τί ὑποστήριζε ὁ Ἄρειος; Ὅτι ὁ Χριστός εἶναι τό πρῶτο δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὑπῆρχε χρόνος κατά τόν ὁποῖο δέν ὑπῆρχε ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ... Πλάνη, αἴρεση! Σείεται ὁ νεαρός διάκονος καθώς βλέπει τήν ἀλήθεια τῆς πίστεως μας νά διαστρεβλώνεται. Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ὑπῆρχε πάντοτε ὅπως ὁ Πατέρας. Εἶναι αἰδίδιος καί ἀθάνατος, δηλαδή δέν ἔχει οὔτε ἀρχή οὔτε τέλος. **Δέν εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ ἀλλά Θεός!** Διέπρεψε στόν διάλογο ὁ Ἀθανάσιος, ἀποστομώθηκε ὁ Ἄρειος. Συγκαλεῖται **τοπική σύνοδος** στήν Ἀλεξάνδρεια, ἡ ὁποία καταδικάζει τόν αἰρεσιάρχη.

Οἱ ὀπαδοί του ὅμως ξεσηκώνονται, ἀμφισβητοῦν τό κῆρος τῆς τοπικῆς συνόδου. Τό **325**, στή **Νίκαια τῆς Βιθυνίας**, συγκαλεῖται ἡ **Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδος**. **Τριακόσιοι δεκαοκτώ Πατέρες** -ανάμεσα τους ὁ ἅγιος Νικόλαος, ὁ ἅγιος Σπυρίδων, ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος- ἐξετάζουν μέ φόβο Θεοῦ, μέ προσοχή καί προσευχή, τά θέματα πού τάραξαν τήν Ἐκκλησία καί διατυπώνουν τό Σύμβολο τῆς πίστεως μας, τό **«Πιστεύω»**. Ἀπό τότε ἀναλλοίωτο τό κρατῆ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας. Ξεκάθαρα ὁμολογοῦμε ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὄχι ἕνα δημιούργημα ἀλλά ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, Θεός ἀληθινός, ὁμοούσιος μέ τόν Πατέρα, δηλαδή ἔχει τήν ἴδια οὐσία, τήν ἴδια φύση μέ τόν Θεό Πατέρα.

Ἡ ἀλήθεια ἔλαμψε. Γιά τήν υπεράσπισή της πολέμησε στήν πρώτη γραμμή ὁ διάκονος Ἀθανάσιος. Αυτό ὅμως θά τό πληρώσει πολύ ἀκριβά. Θά τόν καταδιώκει σέ ὅλη του τή ζωή ὁ φθόνος τῶν ἐχθρῶν του.

Λίγα χρόνια μετά τή λήξη τῆς Συνόδου, ὁ πατριάρχης Ἀλέξανδρος ἀσθενεῖ βαριά. Τίς τελευταῖες του στιγμές ζητᾷ ἐπίμονα τόν Ἀθανάσιο. Αὐτός ὅμως πρόλαβε νά φύγει. Κρύφτηκε, γιατί ὑποψιάστηκε ὅτι θά ζητήσουν νά τόν κάνουν πατριάρχη Ἀλεξανδρείας, ἐνῶ ὁ ἴδιος δέν θεωροῦσε τόν ἑαυτό του ἄξιο. Μάταια ἐπαναλάμβανε ὁ πατριάρχης Ἀλέξανδρος: **«Ἀθανάσιον ζητῶ!»**. Λίγο πρὶν ξεψυχήσει, εἶπε προφητικά: «Ἀθανάσιε, θέλησες νά ξεφύγεις. Ὅμως, δέν θά ξεφύγεις!».

Πραγματικά, ὅλος ὁ λαός ζητοῦσε αὐτόν γιά πατριάρχη. Οἱ ἀσκητές ἄφησαν τήν ἔρημο καί κατέβηκαν στήν Ἀλεξάνδρεια γιά νά δηλώσουν κι αὐτοί τήν ἐπιθυμία τους. Τό ἀπαιτοῦσε κλῆρος καί λαός. Παρά τήν ἀντίστασή του, ὁ Ἀθανάσιος ἀναγκάστηκε νά ὑποχωρήσει. Ἐφόσον ἡ Ἐκκλησία τόν ἐπιστράτευε, δέν μπορούσε νά ἐπιμένει στήν ἄρνησή του, ὑποτάχθηκε στό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Πενήντα περίπου χρόνια διετέλεσε πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Τά περισσότερα τά πέρασε στήν ἐξορία. Ὅλα ὅμως γιά τή δόξα τοῦ Χριστοῦ, γιά τήν υπεράσπιση τῆς ἀλήθειας!

Κυκλοφόρησε κάποτε ἡ εἶδηση ὅτι δῆθεν ὁ Ἄρειος μετανόησε. Μόνο ...στό «ὁμοούσιος» προσθέτει ἕνα γιώτα (ι). Χαρακτηρίζει τόν Υἱό «ὁμοιούσιο» μέ τόν Πατέρα. Ἀλλά γιά ἕνα γράμμα ἀξίζει νά σαλεύεται ἡ εἰρήνη τῆς Ἐκκλησίας; Ἔτσι ἔγραφαν οἱ φίλοι τοῦ Ἀρείου σέ ἐπιστολές τους πρὸς τόν Ἀθανάσιο. Ἐπηρέασαν ἀκόμη καί τόν αὐτοκράτορα, τόν Μ. Κωνσταντῖνο. Ὁ στρατιώτης ὅμως τῆς ἀλήθειας δέν παραδίδει τά ὄπλα. Μένει ἀνυποχώρητος, ἀσυμβίβαστος, ἐφόσον πρόκειται γιά τήν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπιτρέπεται νά ρίξουμε ἔστω καί μία σταγόνα δηλητήριο σέ ἓνα φάρμακο; Πῶς ν' ἀφήσει ὁ Ἀθανάσιος νά νοθευτεῖ τό φάρμακο τῆς σωτηρίας, ἡ ἀλήθεια τῆς πίστεως; Ὁμοιούσιος μέ τόν Θεό εἶναι κάθε ἄνθρωπος, ἀφοῦ πλάστηκε «καθ' ὁμοίωσιν», ἱκανός νά μοιάσει μέ τόν Θεό. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός ὅμως δέν εἶναι μόνο ἄνθρωπος. Εἶναι καί Θεός, ὁμοούσιος μέ τόν Πατέρα. Ἔχει, δηλαδή, **ὄχι ὅμοια ἀλλά ἴδια οὐσία, τήν ἴδια θεία φύση**. Ὁ Ἀθανάσιος δέν ὑποστέλλει τή σημαία τοῦ ἀγώνα· μέ ὅποιο τίμημα.

Σκοτεῖνιασε ὁ οὐρανός στήν ἐπισκοπή τῆς Ἀλεξάνδρειας. Ἀρχίζουν οἱ περιπέτειες. Φοβερές σκευωρίες καταστρώνονται εἰς βάρος τοῦ πατριάρχου. Χαλκεύουν ἐναντίον του **ψευδεῖς κατηγορίες**:

- α) Φόνευσε δῆθεν ἓναν ἀπό τούς ἀντιπάλους του.
- β) Ἀπό ἄλλον ἔκοψε τό χέρι καί μ' αὐτό κάνει μάγια.
- γ) Διέφθειρε μία γυναίκα.

Σάν τόν ἀετό, πού ὅταν ξεσπᾶ ἡ θύελλα ὀρμᾶ καί σχίζει τά σύννεφα γιά νά πετάξει ψηλότερα, ἔτσι ὁ Ἀθανάσιος ρίχνεται ἀκατάβλητος στόν ἀγώνα. Μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνύει περίτρανα τήν ἀθωότητά του.

α) Ἔφαξε καί βρῆκε μία δικαστική πράξη ἐναντίον του στήν ὁποία ὑπέγραφε ὁ Ἰσχύρας, αὐτός πού οἱ ἐχθροί του ἰσχυρίζονταν ὅτι τόν εἶχε νωρίτερα φονεύσει. Λοιπόν, μήπως ζωντάνευε καί ἦρθε νά ὑπογράψει;

β) Κατόρθωσε νά βρεῖ στό κρησφύγετό του τόν Ἀρσένιο, πού δῆθεν τοῦ εἶχε κόψει τό χέρι. Τόν ἔφερε στό δικαστήριο τήν ὥρα τῆς δίκης. Μέ παρρησία ἀπευθύνεται στους δικαστές: «Κάθε ἄνθρωπος ἔλαβε ἀπό τόν Θεό δύο χέρια. Μή ζητᾶτε τρίτο ἀπό τόν Ἀρσένιο!».

γ) Ἀπό τήν Ἰταλία ἔφτασε τίς μέρες τῆς δίκης κάποιος διάκονος Τιμόθεος. Μαζί του συνεννοήθηκε ὁ Ἀθανάσιος καί ὅταν ἐμφανίστηκε ἡ γυναίκα πού δῆθεν εἶχε ἀτιμάσει καί φώναζε γιά τή συμφο-

ρά πού τή βρῆκε, ὁ Τιμόθεος σηκώθηκε ὄρθιος καί τή ρωτᾷ: «Γυναίκα, μπῆκα ἐγώ στό σπίτι σου καί σοῦ ἔκανα τέτοιο κακό;». «Ναί, ἐσύ μέ ἀτίμασες», πρόλαβε καί εἶπε ἡ διεφθαρμένη γυναίκα, δίχως ν' ἀντιληφθεῖ τήν παγίδα στήν ὁποία ἔπεσε. Αὐτή, βέβαια, δέν γνώριζε οὔτε κἄν τό πρόσωπο τοῦ Ἀθανασίου.

Ξεκίνησε νά φύγει κάποτε ἀπό τήν Ἀλεξάνδρεια ὁ πατριάρχης μέ ἓνα πλεούμενο. Τό μαθαίνουν οἱ ἐχθροί του καί στέλνουν βιαστικά δικούς τους ἀνθρώπους γιά νά τόν προλάβουν. Πραγματικά, δέν ἄργησαν νά πλησιάσουν, μιά καί τό δικό τους πλεούμενο ἦταν ταχύτερο. Τί κάνει τότε ὁ πανέξυπνος Ἀθανάσιος; Μεταβολή. Γυρίζει πίσω πρὸς τήν Ἀλεξάνδρεια. Τά ἔχασαν ὅσοι ἦταν μαζί του. Θά παραδοθεῖ, λοιπόν, στά χέρια τῶν ἐχθρῶν του; Μά γιατί;

Τά δύο πλεούμενα κάποια στιγμή ἔφτασαν πολύ κοντά τό ἓνα στό ἄλλο.

- Μήπως εἶδατε τόν Ἀθανάσιο; ρωτοῦν μέ ἀγωνία αὐτοί πού τόν καταδιώκουν.

- Εἶναι πολύ κοντά σας. Τρέξτε γρήγορα! τούς ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος καί συνεχίζει γρηγορότερα τόν δρόμο του πρὸς τήν ἀντίθετη κατεύθυνση.

Γιά ἕξι ὀλόκληρα χρόνια ἔμενε κρυμμένος στήν Ἀλεξάνδρεια μέσα σέ ἓνα ξεροπήγαδο. Ἀπό κεῖ ἔστειλε τίς πύρινες ἐπιστολές του. Ὅλοι μιλοῦσαν γιά τόν **«ἀόρατο» πατριάρχη!**

Πέντε φορές, παιδιά, ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος καταδικάστηκε ἄδικα καί πῆρε **τόν δρόμο τῆς ἐξορίας**. Ἔμεινε ὅμως ἀκαμπτος. Καμιά δυσκολία, καμιά ἀπειλή δέν στάθηκε ἱκανή νά τόν λυγίσει, τίποτε δέν τόν ἀνάγκασε νά ὀπισθοχωρήσει. **«Συννεφάκι εἶναι καί θά περάσει»**, ἔλεγε στους δικούς του. «Τώρα εἶναι χειμῶνας, ἀλλά δέν θά ἀργήσει νά φανεῖ ἡ ἀνοιξη!».

Ἦρθε πραγματικά μετά τή βαρυχειμωνιά ἡ ἀνοιξη. Ἡ κοίμησή

του τόν βρῆκε στόν πατριαρχικό θρόνο τῆς Ἀλεξάνδρειας σέ μέρες εἰρηνικές. Στίς **2 Μαΐου τοῦ 373**, σέ ἡλικία **78 ἐτῶν**, ὁ «ἥρωικότερος τῶν ἁγίων καί ἀγιότερος τῶν ἡρώων», ὅπως εὐστοχα χαρακτηρίστηκε (Παπαρηγόπουλος), περνᾷ θριαμβευτικά στή δόξα τ' οὐρανοῦ. Χάρη στους ἀγῶνες του ἡ ἀλήθεια τῆς πίστες μας ἔμεινε ἀνόθευτη. Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τή μνήμη του στίς **18 Ἰανουαρίου** καί τήν ἀνακομιδή τῶν λειψάνων του στίς **2 Μαΐου**.

Ἀξίζει, παιδιά, νά γνωρίζουμε τούς βίους τῶν Ἀγίων μας. Ἀποκοῦμε ἔτσι τή βεβαιότητα ὅτι ἐκεῖνοι πού ἀκολούθησαν τόν Χριστό δέν ἦταν -ὅπως θέλουν κάποιοι νά ὑποστηρίζουν- «σκουριασμένα μυαλά». Ἀντίθετα, ὑπῆρξαν οἱ ἐκλεκτότερες υπάρξεις, τά εὐγενέστερα πνεύματα, οὐρανομήκεις προσωπικότητες! **Ἡ ἱστορία τούς ὀνόμασε «μεγάλους»**. Ὅχι μόνο δέν ἀδικήθηκαν κοντά στόν Χριστό, ἀλλά μεγαλούργησαν καί σημάδεψαν τήν πορεία αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. *Εἰκόνα τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.*
2. *Εἰκόνα μέ τόν μυθικό Ἄτλαντα.*
3. *Τό ἀπολυτίκιο τοῦ Ἀγίου σέ ἀρχεῖο κειμένου.*